

новное значение такой работы студентов заключается в том, что она способствует развитию личности, в основе которой доминирует универсальный фактор развития общества – самостоятельный труд человека.

В новых условиях очень многое зависит от самого студента. Всякое высшее образование может дать хорошие результаты, если это самообразование, в котором лекции и семинары – лишь один из элементов обучения, наряду с книгами и другими пособиями, в том числе в электронном виде. Студенты должны научиться работать, как работает независимый человек. Потому что, если студенты сами не поймут, что им предлагается учебниками, объясняется преподавателями, не найдут выходы из десятков ситуаций, предлагаемых на занятиях, в деловых играх, то им никто не сможет помочь.

Список использованных источников: 1. *Бухгалтерский учет и психология: монография* / Н. А. Каморджанова [и др.] ; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. Н. А. Камарджановой. – СПб. : СПбГИЭУ, 2010. – 226 с. 2. *Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: проблемы и методы изучения и обучения* / Я. В. Соколов. – Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 2007. – 288 с.

УДК 657

Т. М. Лаптії, канд. екон. наук, ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

А. С. Ірха, магістрант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Ключові слова: основні засоби, ліквідаційна вартість, амортизація, строк корисного використання.

Основні засоби є основою господарської діяльності підприємства, одним із ключових елементів процесу виробництва, а отже, одним із найважливіших об'єктів обліку і звітності, що характеризує загальний майновий стан підприємства, його економічний потенціал та інвестиційну привабливість.

Основною вимогою ефективного функціонування підприємства є сприятлива нормативно-правова база, яка визначатиме методи і принципи здійснення господарської операції. Важливо, щоб нормативна база була прозорою, не заплутаною й однаковою для всіх суб'єктів господарювання.

Облік основних засобів регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV, Податковим кодексом України (ПКУ), П(С)БО 7 «Основні засоби», іншими нормативно-правовими актами.

Останньою зміною законодавчої бази, яка вплинула на облік основних засобів, була зміна трактування «невиробничих» засобів. Згідно з оновленою нормою пп. 138.3.2 ПКУ з 2017 року терміни «невиробничі основні засоби» означають основні засоби, не призначені для використання в господарській діяльності платника податку [1]. До цієї правки невикористовувалися основні засоби, що не використовувалися в господарській діяльності. Таким чином, підприємство визначає, що основні засоби є невикористаними на момент їх придбання або коли вирішило, що вони не призначені для використання в господарській діяльності.

Однак слід констатувати, що попри позитивні зміни в нормативній базі, є ще багато неоднозначних моментів.

Розглянемо декілька з них:

1. Визначення ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство/установа очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією) [п. 4, 2].

Ліквідаційну вартість підприємство визначає самостійно. Вона встановлюється в момент введення в експлуатацію об'єкта основних засобів. Існує декілька варіантів визначення ліквідаційної вартості, зокрема, це може бути відсоток від балансової вартості, розрахунок згід-

но з різними формулами, власне професійне судження керівника. Найбільш розповсюдженим є застосування нульової ліквідаційної вартості та зазначення цього в обліковій політиці підприємства. Це свідчить про недосконалість механізму встановлення ліквідаційної вартості. По-перше, виникає складність визначення ліквідаційної вартості необоротного засобу з об'єктивних причин: довготривалого використання об'єкта, неможливості визначення наявності активного ринку в майбутньому, неможливості прогнозування ціни на брухт чорних і кольорових металів, вартості утилізації окремих вузлів і деталей, які цього потребують, тощо. По-друге, виникає питання щодо обліку списання основного засобу. Кореспонденція рахунків виглядає таким чином (таблиця):

Таблиця

Основні бухгалтерські проведення з обліку списання основних засобів

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
Списано знос об'єкта	131	10
Віднесено до витрат ліквідаційну вартість	976	10
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ 20% на залишкову (ліквідаційну) вартість	976	641

Тобто відображення в обліку ліквідаційної вартості нічим не відрізняється від списання об'єкта з залишковою вартістю, і тому виникає необхідність у нарахуванні податкового зобов'язання з податку на додану вартість в розмірі 20 % на суму ліквідаційної вартості, а отже, виникають додаткові затрати або ж необхідність дискутувати з контролюючими органами, доводячи свою позицію. Таким чином, механізм визначення ліквідаційної вартості є недосконалим і на практиці підприємству простіше встановлювати її на рівні 0,00 грн, що не є порушенням і не створює перешкод при оприбуткуванні частин об'єкта при його розбиранні та демонтажі.

2. Встановлення мінімальних строків амортизації необоротних активів.

Відповідно до п. 4 П(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [2].

Платники податку на прибуток підприємства мають застосовувати податкові різниці, які зазначені у ст. 138 ПКУ. Відповідно до цієї статті визначено 16 груп основних засобів та інших необоротних активів з зазначенням для кожної групи мінімального строку їх амортизації. Законодавство не забороняє встановлювати для цілей бухгалтерського обліку строк корисного використання (експлуатації) менший, ніж зазначено в ПКУ. Однак при розрахунку податку на прибуток фінансовий результат буде збільшений на різницю суми нарахованої амортизації за бухгалтерським обліком і сумою розрахованої амортизації відповідно до норм ПКУ. Застосування різних строків амортизації призводить до збільшення трудомісткості облікового апарату і виявляє додаткові затрати при ліквідації основного засобу з залишковою вартістю. Тому на практиці найчастіше зустрічається випадок, коли строк амортизації на підприємстві встановлюється однаковий і задовольняє як потреби П(С)БО 7, так і норм ст. 138 ПКУ, тим самим показуючи недосконалість законодавчої бази, яку потрібно уніфікувати з боку бухгалтерського і податкового обліку.

Підсумовуючи вищевказане, можна зробити висновок, що нормативно-законодавча база щодо обліку основних засобів потребує подальших доопрацювань і уніфікації, а також у зв'язку зі стрімкою міжнародною інтеграцією – з вимогами міжнародних правил ведення обліку.

Список використаних джерел: 1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI* (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>. 2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»* [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. № 92 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. 3. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні* [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.